

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MICHAL BOBEK
prednesené 18. mája 2017*

Vec C-340/16

**Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG
proti
Mutuelles du Mans assurances IARD SA (MMA IARD)**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právomoc vo veciach poistenia – Pojem ‚veci poistenia‘ a ‚poškodený‘ – Žaloba podaná poškodeným priamo proti poisťiteľovi – Vstup zamestnávateľa, ktorý je verejnoprávnou inštitúciou, do práv zamestnanca voči poisťiteľovi, založený na zákonnej cesii práv osoby, ktorej vznikla škoda pri dopravnej nehode“

I. Úvod

1. Cyklista, ktorý býval a pracoval v Rakúsku, utrpel pri dopravnej nehode v Taliansku zranenia. Musel prestať pracovať z dôvodu práceneschopnosti. Jeho zamestnávateľ, ktorým bola verejnoprávna inštitúcia pôsobiaca v odvetví zdravotníctva so sídlom v Rakúsku, mu počas jeho práceneschopnosti ďalej vyplácal mzdu v súlade so zákonnými povinnosťami zamestnávateľa podľa rakúskeho práva. Poisťiteľ, s ktorým mal vodič uzavretú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu, má sídlo vo Francúzsku. Zamestnávateľ sa domáha náhrady sumy zodpovedajúcej mzde vyplatennej cyklistovi od poisťiteľa, s ktorým mal vodič uzavretú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu. Na tento účel zamestnávateľ podal v Rakúsku žalobu proti poisťiteľovi.

2. Zamestnávateľ sa pri podaní žaloby na rakúskom súde opieral o osobitnú právomoc vo veciach poistenia stanovenú v nariadení (ES) č. 44/2001**. Táto právomoc v zásade dovoľuje poškodenému podať žalobu proti poisťiteľovi v mieste bydliska poškodeného. Cieľom takého *forum actoris*, ktoré sa vzťahuje na poistenie, je chrániť slabšieho účastníka.

3. Za týchto skutkových a právnych okolností má vnútroštátny súd, ktorým je Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko), pochybnosti o tom, či zamestnávateľa možno označiť ako slabšieho účastníka, ktorý si zasluhuje ochranu v podobe osobitného pravidla *forum actoris*, ktoré sa vzťahuje na poistenie, stanoveného v nariadení č. 44/2001. Tieto legitímne pochybnosti poukazujú na skutočný problém, o ktorý ide v prejednávanej veci: Súdny dvor má objasniť podmienky, za ktorých osobitné *forum actoris* upravené uvedeným nariadením môže prejsť na inú osobu, na ktorú prešiel nárok osoby, ktorej pôvodne alebo priamo vznikla škoda.

* Jazyk prednesu: angličtina.

** Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

II. Uplatniteľné právo

A. Právo EÚ

1. *Nariadenie č. 44/2001*

4. Odôvodnenia 11 až 13 nariadenia č. 44/2001 stanovujú:

„(11) Normy súdnej právomoci musia byť vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného a právomoc založená na tomto kritériu musí byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet konania alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iné kritérium väzby. ...

(12) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho výkonu súdnictva.

(13) V oblasti poistenia, spotrebiteľských zmlúv a pracovnoprávných vzťahoch by slabší účastník mal byť chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia jej [jeho – *neoficiálny preklad*] záujmy než všeobecné normy právomoci.“

5. V článku 2 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 sa uvádza: „Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

6. Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 stanovuje: „Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe princípov upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.“

7. Podľa článku 8 tohto nariadenia sa právomoc vo veciach poistenia spravuje oddielom 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001.

8. Pravidlá uvedené v článku 9 ods. 1 toho istého nariadenia stanovujú, že poistiteľa s bydliskom na území členského štátu možno žalovať:

„a) na súdoch členského štátu, na území ktorého má bydlisko, alebo

b) na území iného členského štátu, ak žalobu podal poistník, poistený alebo oprávnený z poistenia, na súdoch podľa miesta bydliska žalobcu;

...“.

9. Článok 11 ods. 2 stanovuje, že „články 8, 9 a 10 sa uplatnia na konania začaté poškodeným proti poistiteľovi, ak sú takéto priame žaloby prípustné“.

10. Pre úplnosť možno dodať, že nariadenie č. 44/2001 bolo zrušené nariadením (EÚ) č. 1215/2012, ktoré sa uplatňuje od 10. januára 2015.^{***} Keďže sa však konanie v prejednávanej veci začalo pred týmto dátumom, uplatniteľným právnym predpisom je naďalej nariadenie č. 44/2001.

^{***} Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

B. Vnútroštátne právo

11. Na spolkovej úrovni § 1358 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (rakúsky občiansky zákonník)**** stanovuje: „Kto uhradí cudzí dlh, za ktorý ručí osobne alebo určitým majetkom, vstupuje do práv veriteľa a je oprávnený požadovať od dlžníka náhradu za uhradený dlh. ...“

12. Okrem toho § 67 ods. 1 Versicherungsvertragsgesetz (zákon o poistnej zmluve)***** stanovuje, že ak má poistník nárok na náhradu škody voči tretej osobe, tento nárok prechádza na poistiteľa, pokiaľ poistiteľ nahradí poistníkovi škodu.

13. Na miestnej úrovni bola v rakúskej spolkovej krajine Korutánsko podľa § 2 ods. 1 Kärntner Landeskrankenanstalten-Betriebsgesetz***** (korutánsky zákon o prevádzke krajinských nemocníc) zriadená „Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG“ ako verejnoprávna inštitúcia. Podľa § 3 KABEG riadi krajinské nemocnice ako verejné nemocnice spolkovej krajiny. Svoje úlohy plní vo verejnom záujme a jej cieľom nie je dosahovanie zisku.

III. Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

14. Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG (ďalej len „navrhovateľka“) je verejnoprávna inštitúcia, ktorá prevádzkuje nemocnice. Má sídlo v meste Klagenfurt am Wörthersee (Rakúsko).

15. Jeden zo zamestnancov navrhovateľky (ďalej len „cyklista“) utrpel viaceré zranenia pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo 26. marca 2011 v Taliansku. V čase nehody bol cyklista zamestnaný a mal bydlisko v Rakúsku.

16. Vodička osobného motorového vozidla, ktorá údajne zavinila nehodu, mala uzavretú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu s poisťovňou Mutuelles du Mans assurances IARD SA (ďalej len „odporkyňa“), ktorá má sídlo vo Francúzsku.

17. Navrhovateľka podala proti odporkyni žalobu na Landesgericht Klagenfurt (Krajinský súd Klagenfurt, Rakúsko) (ďalej len „prvostupňový súd“). Navrhovateľka sa domnievala, že nehodu zavinila výhradne vodička osobného motorového vozidla. Žiadala od odporkyne náhradu škody vo výške 15 505,64 eura spolu s úrokmi a trovami konania.

18. Navrhovateľka na základe svojej zákonnej povinnosti ďalej vyplácala cyklistovi (svojmu zamestnancovi) mzdu, kým bol práceneschopný z dôvodu zranení, ktoré utrpel pri dopravnej nehode. Podľa rakúskeho práva prešiel nárok cyklistu na náhradu škody na navrhovateľku. Navrhovateľka sa domnieva, že mzda vyplácaná cyklistovi počas jeho práceneschopnosti predstavuje škodu a že nárok cyklistu na náhradu za túto škodu voči odporkyni prešiel na navrhovateľku.

19. Navrhovateľka ďalej tvrdila, že prvostupňový súd má medzinárodnú právomoc prejednať vec. Toto tvrdenie založila na článku 9 ods. 1 písm. b) v spojení s článkom 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001: poistiteľa možno žalovať v inom členskom štáte, než je členský štát, v ktorom má sídlo (v tomto prípade Francúzsko), ak bola žaloba podaná na súdoch v mieste, kde má bydlisko žalobca (v tomto prípade Rakúsko). Navrhovateľka tiež poukázala na skutočnosť, že ten istý súd už uznal svoju právomoc v súbežnom konaní o žalobe, ktorú podal cyklista proti poistiteľovi.

**** Zákon z 1. júna 1811, JGS č. 946/1811.

***** Zákon z 2. decembra 1958, BGBl. 1959/2, v zmenenom a doplnenom znení.

***** Zákon z 25. februára 1993, LGBl. 1993/44, v zmenenom a doplnenom znení.

20. Odporkyňa tvrdila, že rakúsky súd nemá medzinárodnú právomoc. Poukázala na účel osobitných noriem právomoci vo veciach poistenia, ktorým je chrániť slabšieho účastníka. Odporkyňa uviedla, že navrhovateľka nie je slabším účastníkom, a preto nemá nárok na takú ochranu.

21. Prvostupňový súd konštatoval, že má právomoc a že navrhovateľku možno považovať za slabšieho účastníka bez ohľadu na jej veľkosť, lebo len uplatnila nárok odvodený od nároku svojho zamestnanca.

22. Na základe odvolania, ktoré podala odporkyňa, však Oberlandesgericht Graz (Vyšší krajský súd Graz, Rakúsko) zrušil prvostupňové rozhodnutie a zamietol žalobu, pričom konštatoval nedostatok medzinárodnej právomoci. Rozhodol, že navrhovateľku nemožno kvalifikovať ako slabšieho účastníka.

23. Navrhovateľka napadla uvedené rozhodnutie kasačným opravným prostriedkom na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento súd považuje za potrebné objasniť niekoľko ustanovení oddielu 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001 s cieľom posúdiť, či vec, ktorú prejednáva, môže byť označená ako vec týkajúca sa poistenia. Tiež chce zistiť, či navrhovateľku možno považovať za poškodeného, ktorý sa môže odvolávať na pravidlo *forum actoris* súvisiace s poistením upravené v článku 9 ods. 1 písm. b) v spojení s článkom 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001.

24. Za týchto okolností Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru nasledujúce otázky:

„1. Ide v prípade žaloby zamestnávateľa so sídlom v Rakúsku o náhradu škody, ktorá mu vznikla pokračujúcim vyplácaním odmeny jeho zamestnancovi žijúcemu v Rakúsku, o žalobu „vo veciach poistenia“ v zmysle článku 8 nariadenia (ES) č. 44/2001, ak

- a) bol zamestnanec zranený pri dopravnej nehode v členskom štáte (Taliansko),
- b) žaloba smeruje proti poisťovní zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom osoby, ktorá zavinila nehodu, pričom poisťovní má sídlo v inom členskom štáte (Francúzsko), a
- c) zamestnávateľ je zriadený ako verejnoprávna inštitúcia s vlastnou právnou subjektivitou?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

Má sa článok 9 ods. 1 písm. b) v spojení s článkom 11 ods. 2 nariadenia (ES) č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že zamestnávateľ, ktorý pokračuje vo vyplácaní odmeny, môže ako „poškodený“ žalovať poisťovní zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom osoby, ktorá zavinila nehodu, na súde podľa miesta, kde má zamestnávateľ svoje sídlo, ak je taká priama žaloba prípustná?“

25. Písomné pripomienky predložila navrhovateľka, odporkyňa, talianska vláda a Komisia.

IV. Posúdenie

26. Vnútroštátny súd chce zistiť, či je nárok zamestnávateľa, ktorý ďalej vyplácal mzdu svojmu zamestnancovi počas jeho práceneschopnosti (spôsobenej zraneniami, ktoré utrpel pri dopravnej nehode) a ktorý žiada o náhradu škody zodpovedajúcu tejto mzde, „vecou týkajúcou sa poistenia“ v zmysle nariadenia č. 44/2001 (prvá otázka). V prípade kladnej odpovede na túto otázku sa tento súd tiež pýta, či sa taký zamestnávateľ môže považovať za „poškodeného“ a odvolávať sa na *forum actoris* súvisiace s poistením pri podaní žaloby proti poisťovní zodpovednosti za škodu spôsobenej motorovým vozidlom vodiča (druhá otázka).

27. Navrhujem odpovedať na obe tieto otázky kladne. Pri vysvetľovaní svojho stanoviska sa najprv budem v krátkosti venovať pojmu „vec týkajúca sa poistenia“ (časť A). Po druhé preskúmam, či a za akých podmienok sa môže subjekt, na ktorý prešiel nárok súvisiaci s poistením, považovať za „poškodeného“ a odvolávať sa na *forum actoris* súvisiace s poistením (časť B).

28. V rámci predbežnej terminologickej poznámky vzťahujúcej sa na všetky moje úvahy by som chcel zdôrazniť, že v týchto návrhoch používam pojem „subrogácia“ všeobecne a neutrálne ako pojem, ktorý sa všeobecne vzťahuje na všetky druhy právneho „nástupníctva“. ***** Jednou z nich označuje situáciu osoby, ktorá namiesto inej osoby uplatňuje jej práva alebo preberá jej povinnosti.

A. Veci týkajúce sa poistenia

29. Podľa článku 8 nariadenia č. 44/2001 oddiel 3 kapitoly II tohto nariadenia obsahuje osobitné normy právomoci uplatniteľné vo veciach poistenia. Tieto normy umožňujú poisťníkovi, poistenému, oprávnenému z poistenia a poškodenému podať žalobu proti poisťiteľovi na súdoch členského štátu a v mieste, kde majú bydlisko. Naproti tomu, poisťiteľovi v zásade zostáva len jedna možnosť: podať žalobu na súdoch členského štátu, v ktorom má bydlisko žalovaný. *****

30. Nariadenie č. 44/2001 však nevymedzuje pojem poistenie. Tento pojem nevymedzoval ani právny akt, ktorý predchádzal tomuto nariadeniu (Bruselský dohovor *****), ani právny akt, ktorý uvedené nariadenie nahradil (nariadenie č. 1215/2012 *****).

31. Súhlasím s Komisiou v tom, že pojem „vec týkajúca sa poistenia“ sa má vykladať autonómne a jednotne na účely zabezpečenia, a to v rámci možností, rovnosti a jednotnosti práv a povinností, ktoré vyplývajú z uvedeného nariadenia pre členské štáty a dotknuté osoby. *****

32. Okrem tejto všeobecnej poznámky však podľa všetkého neexistuje osobitná definícia pojmu „vec týkajúca sa poistenia“ na úrovni EÚ. Súdny dvor vo svojej judikatúre doteraz poskytol dva typy kauzistických usmernení v tejto oblasti, a to jednak pozitívnym vymedzením (pričom uviedol výslovné príklady vecí patriacich pod tento pojem) a jednak negatívnym vymedzením (uviedol, čo pod tento pojem nespadá).

33. V rámci prvej kategórie Súdny dvor – poukazujúc na podobne sformulovaný Bruselský dohovor – poznamenal, že normy právomoci súvisiace s poistením sa výslovne vzťahujú na určité typy poistenia, ako je povinné poistenie, poistenie zodpovednosti, poistenie nehnuteľností a letecké alebo námorné poistenie. *****

***** Tým sa v podstate dostávam k pôvodnému latinskému pojmu *surrogare*, ktorý jednoducho znamená *nahradiť* (pozri napr. LEWIS, CH. T., SHORT, CH.: *A Latin Dictionary*. Oxford: Oxford University Press, 1996, s. 1818). Pri takomto všeobecnom použití sa nerozlišuje, či k subrogácii došlo na základe zákona alebo zmluvy alebo či bola čiastočná alebo úplná.

***** Rozsudok z 26. mája 2005, GIE Réunion európeenne a i. (C-77/04, EU:C:2005:327, bod 17 a citovaná judikatúra).

***** Bruselský dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, postupne zmenený a doplnený dohovormi o pristúpení nových členských štátov k tomuto dohovoru [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 304, 1978, s. 36).

***** Pozri poznámku pod čiarou 3.

***** Pozri analogicky (pokiaľ ide o pojem „občianske a obchodné veci“) rozsudok z 9. marca 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, bod 33 a citovanú judikatúru). Pokiaľ ide o potrebu vykladať Bruselský dohovor nezávisle, pozri rozsudok z 15. januára 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21, bod 24 a citovanú judikatúru).

***** Rozsudok z 13. júla 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, bod 62). Pozri články 10, 13 a 14 nariadenia č. 44/2001.

34. Pokiaľ ide o negatívne vymedzenie, podľa článku 1 ods. 2 písm. c) sú veci týkajúce sa sociálneho zabezpečenia jednoznačne vyňaté z pôsobnosti nariadenia č. 44/2001. Možno dodať, že toto vyňatie sa uplatňuje v rozsahu, v akom daný nárok nespadá pod pojem „občianska alebo obchodná vec“, ktorý vymedzuje uplatniteľnosť nariadenia č. 44/2001 ako celku. *****

35. Okrem toho Súdny dvor vylúčil z pôsobnosti osobitných noriem právomoci súvisiacich s poistením veci týkajúce sa „zaistenia“, lebo zaistenie nie je spomenuté v ustanoveniach, ktoré sa neskôr stali súčasťou oddielu 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001. Súdny dvor však tiež obmedzil toto vylúčenie na vzťahy medzi dvoma podnikateľmi pôsobiacimi v odvetví zaistovníctva. Rozhodol, že normy právomoci týkajúce sa poistenia sú „v plnom rozsahu uplatniteľné, ak má podľa [uplatniteľného práva] poistník, poistený alebo oprávnený z poistenia možnosť priamo sa obrátiť na ktoréhokoľvek zaistiteľa poistiteľa s cieľom uplatniť svoje práva podľa tejto zmluvy voči tomuto zaistiteľovi“, keďže taký účastník by mal vo vzťahu k zaistiteľovi postavenie slabšieho účastníka. *****

36. Domnievam sa, že nie je potrebné ani rozumné pokúsiť sa poskytnúť všeobecnú a komplexnú definíciu pojmu „vec týkajúca sa poistenia“, a teda ani pojmu „poistenie“. Možno to prenechať právnej vede. Z analyzovanej judikatúry však vyplýva jedna okolnosť, ktorá je prirodzene spojená s logikou systému Bruselského dohovoru a nariadení: základ pre vymedzenie pojmu „vec týkajúca sa poistenia“ na účely medzinárodnej právomoci v zásade vychádza z právneho titulu. Je právnym titulom, pre ktorý sa podáva žaloba proti konkrétnemu žalovanému (inak povedané, právnym dôvodom tejto žaloby), určenie práv a povinností vyplývajúcich z poistného vzťahu? Ak áno, možno vychádzať z toho, že ide o vec týkajúcu sa poistenia.

37. V kontexte oddielu 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001 sa potom pojem „vec týkajúca sa poistenia“ jednoducho týka určenia práv a povinností ktoréhokoľvek z účastníkov uvedených v článku 9 ods. 1 písm. b) a článku 11 ods. 2, pokiaľ možno konštatovať, že tieto práva a povinnosti vyplývajú z poistného vzťahu.

38. Možno dodať, že na tomto závere nič nemení skutočnosť, že logiku a historické korene záväzkov, ktoré vznikajú v súvislosti s poistením zodpovednosti, možno vo veľmi všeobecnej rovine spojiť s pojmom mimozmluvná zodpovednosť subjektu, ktorý pôvodne spôsobil škodu, ktorú má poistenie tohto subjektu nahradiť a pokryť. *****

39. V rámci svojho prvého predbežného záveru preto konštatujem, že na účely určenia súdu, ktorý má právomoc, predmet uplatňovaného nároku spadá do pôsobnosti pojmu „vec týkajúca sa poistenia“ v zmysle oddielu 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001, ak sa týka práv a povinností vyplývajúcich z poistného vzťahu, s výnimkou otázok týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia podľa článku 1 ods. 2 písm. c) tohto nariadenia.

***** Článok 1 ods. 2 písm. c) nariadenia č. 44/2001 stanovuje, že nariadenie sa „neuplatní na sociálne zabezpečenie“. Pokiaľ ide o pôsobnosť zodpovedajúceho ustanovenia Bruselského dohovoru, pozri rozsudky zo 14. novembra 2002, Baten (C-271/00, EU:C:2002:656, bod 37), a z 15. januára 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21, bod 21).

***** Rozsudok z 13. júla 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, bod 75).

***** Možno pripomenúť, že s touto argumentáciou, ktorá sa pôvodne objavila v niektorých akademických dielach a o ktorej sa neskôr diskutovalo v konaní na nemeckom Spolkovom najvyššom súde (pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Spolkový najvyšší súd, z 26. septembra 2006 – VI ZR 200/05) sa nestotožnil nemecký Spolkový najvyšší súd a napokon ani Súdny dvor v prejudiciálnom konaní v tejto veci – pozri rozsudok z 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, bod 30).

40. Ak tento záver uplatníme na prejednávajúcu vec, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že uplatňovaný nárok, ktorý je predmetom konania vo veci samej, je založený na poistnej zmluve uzavretej medzi subjektom, ktorý pôvodne spôsobil škodu, a jeho poistiteľom, a nie na údajnej mimozmluvnej zodpovednosti osoby, ktorá zavinila nehodu. Inak povedané, dôvodom podania žaloby proti odporkyni v konaní vo veci samej je jej údajný záväzok vyplývajúci z poistnej zmluvy, ktorú uzavrela so subjektom, ktorý spôsobil škodu. *****

B. Prechod *forum actoris* na cesionára

41. Cieľom druhej otázky, ktorú položil vnútroštátny súd, je zistiť, či sa navrhovateľka ako poškodená môže odvolávať na *forum actoris* stanovené v článku 11 ods. 2 v spojení s článkom 9 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001 a podať priamu žalobu (ktorá je podľa uplatniteľného práva sama osebe prípustná *****) proti poistiteľovi zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla osoby, ktorá údajne zavinila pôvodnú dopravnú nehodu.

42. Táto otázka si vyžaduje po prvé preskúmať, či sa na navrhovateľku vzťahuje pojem „poškodený“ (časť 1). Keďže na túto otázku treba podľa môjho názoru odpovedať kladne, následná diskusia je zameraná na podmienky, za ktorých *forum actoris* súvisiace s poistením prechádza na cesionára (časť 2).

1. Pojem poškodený a jeho *forum actoris*

43. Ako konštatoval Súdny dvor, normy právomoci obsiahnuté v oddiele 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001 zavádzajú „samostatný systém rozdelenia súdnej právomoci vo veciach poistenia“, ktorého cieľom je „ochrana slabšieho účastníka normami právomoci, ktoré chránia jeho záujmy lepšie než všeobecné normy právomoci“. Tieto normy vyjadrujú základný cieľ, ktorým je chrániť osoby, ktorým je väčšinou predložená vopred sformulovaná zmluva, ktorej ustanovenia už nemôžu byť predmetom rokovania, a preto majú tieto osoby postavenie „slabšieho účastníka“. *****

44. Ochrana vyplývajúca z noriem právomoci súvisiacich s poistením sa teda nemá rozšíriť na osoby, voči ktorým táto ochrana nie je odôvodnená. *****

45. Obmedzenú analógiu možno vyvodiť z podobných ochranných cieľov, na ktorých sú tiež založené normy právomoci stanovené v súvislosti so zamestnancami a spotrebiteľmi. ***** Tieto osobitné normy právomoci sa rovnako odchyľujú od hlavného pravidla založeného na bydlisku žalovaného. *****

***** To, či sa taký nárok bude považovať za nárok, na ktorý sa v konečnom dôsledku vzťahuje uvádzaná poistná zmluva, je prirodzene odlišnou otázkou, ktorá sa týka merita veci, a nie určenia medzinárodnej právomoci.

***** V súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel pozri odôvodnenie 30 a článok 18 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (Ú. v. EÚ L 263, 2009, s. 11) (ďalej len „konsolidovaná smernica o poistení motorových vozidiel“), ktoré upravujú takú priamu žalobu poškodených.

***** Odôvodnenie 13 nariadenia č. 44/2001. Pozri rozsudky zo 14. júla 1983, Gerling Konzern Speziale Kreditversicherung a i. (C-201/82, EU:C:1983:217, bod 17); z 13. júla 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, bod 64); z 12. mája 2005, Société financière et industrielle du Peloux (C-112/03, EU:C:2005:280, bod 37), a zo 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, bod 40 a citovanú judikatúru).

***** Rozsudky z 13. júla 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, bod 65 a citovaná judikatúra), a zo 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, bod 41).

***** Pozri oddiely 4 a 5 kapitoly II nariadenia č. 44/2001.

***** Článok 2 ods. 1 nariadenia č. 44/2001.

46. Možno povedať, že všetky tieto osobitné oblasti majú spoločné to, že majú byť výnimkami z hlavných noriem právomoci. Ako také neumožňujú výklad, ktorý by išiel nad rámec prípadov taxatívne stanovených nariadením. *****

47. Je však tiež potrebné mať na zreteli, že na rozdiel od vecí týkajúcich sa zamestnancov a spotrebiteľov je pojem „slabší účastník“ vo veciach súvisiacich s poistením vymedzený dosť široko. Zahŕňa štyri kategórie osôb, ktorým sú poistník, poistený, oprávnený z poistenia a poškodený. Títo účastníci môžu byť v skutočnosti z ekonomického a právneho hľadiska dosť silnými subjektmi. Vyplýva to zo širokej formulácie ustanovení nariadenia č. 44/2001 súvisiacich s poistením, ako aj z typov poistenia, ktoré sú v nich opísané.

48. Na rozdiel od ustanovení týkajúcich sa spotrebiteľov teda osoby, na ktoré sa vzťahuje ochrana podľa oddielu 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001, nevyhnutne neuzatvárajú príslušnú poistnú zmluvu mimo svojho podnikania alebo povolania. Pri výklade pojmu poškodený treba vziať do úvahy túto skutočnosť a tento špecifický znak osobitnej právomoci podľa oddielu 3 kapitoly II.

49. Okrem toho článok 9 ods. 1 písm. b) nariadenia priznáva *forum actoris* každému z účastníkov, ktorí sú v ňom vymenovaní, teda poistníkovi, oprávnenému z poistenia a poistenému. Predstavuje to zmenu a posilnenie ochrany v porovnaní s Bruselským dohovorom. *****

50. Vo veci FBTO Schadeverzekeringen Súdny dvor jednoznačne konštatoval, že poškodený má tiež vlastné *forum actoris*. Takto založená právomoc nezávisí od právomoci, ktorá sa vzťahuje na účastníkov uvedených v článku 9 ods. 1 písm. b). Hoci je teda poškodený spomenutý samostatne v článku 11 ods. 2, môže podať žalobu v členskom štáte podľa miesta svojho bydliska. *****

51. Napokon Súdny dvor rozhodol, že účelom odkazu okrem iného na článok 9 nariadenia č. 44/2001, ktorý je uvedený v článku 11 ods. 2 tohto nariadenia, je doplniť zoznam žalobcov uvedený v článku 9 ods. 1 písm. b) o poškodených bez toho, aby bol okruh poškodených obmedzený na osoby, ktorým vznikla škoda *priamo*. Na ilustráciu tejto skutočnosti Súdny dvor uviedol príklad dedičov poškodených. *****

52. Z odôvodnenia uvedeného v tejto časti vyplýva, že na *forum actoris* upravené v článku 9 ods. 1 písm. b), na ktoré sa krížovo odkazuje v článku 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001, sa môže odvolávať aj osoba, ktorá bola nepriamo poškodená. Taká osoba má vlastné *forum actoris*, ktoré je založené na jej bydlisku. Podľa môjho názoru teda judikatúra Súdneho dvora umožňuje považovať za „poškodeného“ tak priamo, ako aj nepriamo poškodených.

53. Poslednou a v istom zmysle hlavnou otázkou, ktorú treba posúdiť, je, či sa cesionár, akým je navrhovateľka, môže považovať za nepriamo poškodeného a odvolávať sa na *forum actoris* súvisiace s poistením.

2. Prechod *forum actoris* na cesionára

54. Podstatou prejednávanej veci je otázka, za akých podmienok – alebo skôr s akými obmedzeniami – môže osobitná právomoc stanovená v článku 9 ods. 1 písm. b) a v článku 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 prejsť na subjekt, na ktorý prešli práva osoby, ktorej priamo vznikla škoda.

***** Rozsudok zo 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, bod 39 a citovaná judikatúra).

***** Rozsudok z 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, bod 28 *in fine*). Článok 8 Bruselského dohovoru stanovuje: „Poistiteľa s bydliskom na území zmluvného štátu možno žalovať buď na súdoch tohto štátu, alebo na území iného zmluvného štátu na súdoch podľa miesta bydliska poistníka...“ [neoficiálny preklad].

***** Rozsudok z 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, body 26 a 31).

***** Rozsudok zo 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, bod 44).

55. Táto otázka bola posudzovaná vo veci Vorarlberger [písmeno a)]. Praktická uplatniteľnosť kritérií stanovených v tejto veci však vyvoláva určité problémy, o čom svedčí prejednávaná vec [písmeno b)]. Preto sa domnievam, že Súdny dvor by mal využiť túto príležitosť na objasnenie prístupu použitého vo veci Vorarlberger [písmeno c)].

a) Vec Vorarlberger

56. Vo veci Vorarlberger Súdny dvor rozhodol, že inštitúcia sociálneho zabezpečenia, zákonný cesionár nárokov priamo poškodeného pri dopravnej nehode, sa nemôže odvolávať na osobitné pravidlo *forum actoris* obsiahnuté v článku 11 ods. 2 v spojení s článkom 9 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001. *****

57. Vec Vorarlberger sa týkala dopravnej nehody, ku ktorej došlo v Nemecku. Poškodená dostala náhradu škody od svojej inštitúcie sociálneho zabezpečenia, ktorá mala sídlo v Rakúsku. Táto inštitúcia podala v Rakúsku žalobu proti nemeckému poistiteľovi osoby, ktorá zavinila nehodu. Inštitúcia sociálneho zabezpečenia sa odvolávala na odkaz na článok 9 nariadenia č. 44/2001 uvedený v článku 11 ods. 2 tohto nariadenia. Tvrdila, že na ňu prešli práva priamo poškodenej.

58. Súdny dvor však rozhodol, že inštitúcia sociálneho zabezpečenia sa nemôže odvolávať na tento odkaz. Poznamenal, že v prejednávannej veci nikto netvrdil, že inštitúcia sociálneho zabezpečenia, o akú išlo v danej veci, je ekonomicky slabším a právne menej skúseným účastníkom, ako je poistiteľ zodpovednosti za škodu, o akého išlo v tejto veci. *****

59. Úvahy, ktoré Súdny dvor použil vo veci Vorarlberger, naznačovali, že možnosť uplatniť ochranné normy oddielu 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001 závisí od konkrétnej rovnováhy právnej a ekonomickej sily účastníkov konania, ktorú treba určiť na základe skutkových okolností každého jednotlivého prípadu.

60. Taký prístup sa nestretol so všeobecným nadšením. Hoci jeho cieľom je nepochybne naplniť cieľ týkajúci sa ochrany slabšieho účastníka, ktorý sleduje nariadenie č. 44/2001, uvedený prístup nemusí byť schopný zabezpečiť potrebnú mieru predvídateľnosti uplatniteľných noriem právomoci. Tieto obavy sú zjavné aj v návrhu na začatie prejudiciálneho konania v prejednávannej veci. Teraz sa nimi budem zaoberať.

b) Obmedzenia prístupu použitého vo veci Vorarlberger

61. Po prvé, ako poznamenáva vnútroštátny súd, v usmerneniach poskytnutých vo veci Vorarlberger sa nenachádzajú konkrétne kritériá na posúdenie relatívnej slabosti postavenia zákonného cesionára vo vzťahu k žalovanému poistiteľovi. Najmä v prípade cesionára, o akého ide v konaní vo veci samej (verejnoprávny zamestnávateľ), je posúdenie otázky, či je taký účastník „ekonomicky slabším a právne menej skúseným účastníkom“ než žalovaný poistiteľ zodpovednosti za škodu, dosť zložitá.

62. Po druhé vnútroštátny súd tiež poukazuje na široké spektrum subjektov, v súvislosti s ktorými by sa musela vykonať taká konkrétna analýza. Spektrum žalobcov môže siahť od „malých“ podnikateľov cez stredne veľké podniky po veľkopodniky alebo verejnoprávne inštitúcie, ako aj orgány územnej správy. Chcel by som dodať, že príslušná právna a ekonomická sila konkrétnych žalobcov sa musí porovnať so „zahraničnými“ poisťovateľmi so sídlom v inom členskom štáte. To vyvoláva ďalší problém spojený s posúdením právnych foriem a skutkových otázok týkajúcich sa odlišného právneho poriadku, než je právny poriadok súdu, ktorý má rozhodnúť.

***** Rozsudok zo 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, bod 47).

***** Tamže, bod 42.

63. Po tretie kritériá použité vo veci Vorarlberger vyvolávajú zložitejšiu otázku predvídateľnosti výsledku ich uplatnenia v konkrétnych prípadoch. Pripomínam konkrétny dôvod existencie týchto kritérií a poznamenávam, že treba mať na zreteli, že otázky, ktoré sa v tejto súvislosti skúmajú, treba posúdiť vo fáze stanovenia medzinárodnej právomoci, a nie v štádiu veci samej. Je teda skutočne vhodné vyžadovať od vnútroštátnych súdov, aby vykonávali náročné skúmanie skutkových okolností a súvislostí s cieľom určiť právomoc, ktoré by spravidla malo byť čo najrýchlejšie a najjednoduchšie?

64. Na základe týchto obáv navrhujem, aby Súdny dvor doplnil prístup použitý vo veci Vorarlberger o nasledujúce spresnenia.

c) Objasnenie prístupu použitého vo veci Vorarlberger

65. Cieľom objasnenia prechodu *forum actoris* za týchto okolností by malo byť po prvé zosúladiť zámer chrániť slabšieho účastníka podľa oddielu 3 kapitoly II nariadenia č. 44/2001 s cieľom zabezpečiť vysokú mieru predvídateľnosti noriem právomoci. ***** Po druhé cieľ týkajúci sa efektívneho výkonu súdnictva ***** svedčí v neprospech ďalšieho rozširovania okruhu súdov, ktoré majú právomoc. Preto by sa malo v čo najširšej miere zabezpečiť, aby pre cesionára platila rovnaká právomoc ako pre osobu, od ktorej odvodzuje svoje práva. Práve to je napokon podstatou subrogácie nárokov. Sú odvodené.

66. Podľa môjho názoru tieto ciele nemožno dosiahnuť posúdením ekonomických a právnych znakov a skúseností každého žalobcu, ktoré je podľa všetkého v podstate rozdrobené, individualizované a do veľkej miery závisí od okolností, a ich porovnaním s právnou a ekonomickou silou konkrétneho poisťiteľa. Naopak, tieto ciele by zrejme bolo možné ľahšie dosiahnuť prístupom, ktorý sa zameriava na objektívne znaky typu vzťahu, ktorý viedol k subrográcii, a na dôvod, pre ktorý cesionár vstúpil do práv a povinností osoby, ktorej priamo vznikla škoda. Tieto kritériá by navyše mali byť nezávislé od konkrétnej osoby a nemali by vyžadovať nijaké kontextové posúdenie sily, znalostí alebo skúseností.

67. Domnievam sa teda, že vstup do práv osoby, ktorej priamo vznikla škoda, má za následok prechod *forum actoris* na akéhokoľvek cesionára, vrátane fyzických aj právnických osôb, ibaže i) tento cesionár je sám podnikateľom pôsobiacim v odvetví poisťovníctva, na ktorého prešiel nárok na základe poisťného vzťahu, ktorý uzavrel s osobou, ktorej priamo vznikla škoda (ktorý vznikol buď zo zákona, alebo na základe poisťnej zmluvy *****), alebo ii) cesionár je subjektom, ktorý v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti pravidelne vypláca nároky súvisiace s poistením a ktorý dobrovoľne prevzal záväzok uspokojiť tento nárok v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

68. V zostávajúcej časti týchto návrhov ďalej vysvetlím navrhované kritériá, pričom preskúmam relevantné faktory, z ktorých by malo vychádzať posúdenie otázky, kedy *forum actoris* prechádza na osobu, ktorá uplatňuje odvodený nárok súvisiaci s poistením [bod i)]. Následne posúdim výhody navrhovaného prístupu [bod ii)]. Napokon ho uplatním na prejednávanú vec [bod iii)].

***** Odôvodnenie 11 nariadenia č. 44/2001. Pozri rozsudok zo 14. júla 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, bod 16 a citovanú judikatúru).

***** Odôvodnenie 12 nariadenia č. 44/2001.

***** V záujme jednoznačnosti možno zopakovať, že – ako bolo uvedené vyššie, v bode 34 týchto návrhov – nárok, ktorý sa týka vecí sociálneho zabezpečenia v zmysle článku 1 ods. 2 písm. c) nariadenia č. 44/2001, je z hľadiska *ratione materiae* vyňatý, keďže nepatrí do pôsobnosti tohto nariadenia.

i) *Faktory*

69. Po prvé kľúčovým prvkom pre rozlíšenie nepriamo poškodených, ktorí sa môžu odvolávať na *forum actoris* súvisiace s poistením, a tých, ktorí sa naň nemôžu odvolávať, je existencia poistného vzťahu medzi príslušným cesionárom a osobou, ktorej priamo vznikla škoda. Kľúčovou otázkou, ktorú si treba položiť, teda je: Aký bol dôvod (alebo právny dôvod, resp. právny titul), pre ktorý cesionár vyplatil príslušné sumy osobe, ktorej priamo vznikla škoda? Ak týmto dôvodom bola existencia akéhokoľvek poistného vzťahu *****, potom cesionár vystupuje v postavení podnikateľa v odvetví poisťovníctva. Preto sa nemôže odvolávať na *forum actoris*.

70. Po druhé sa tiež domnievam, že je nepodstatné, či bol konkrétny poistný vzťah medzi osobou, ktorej priamo vznikla škoda, a cesionárom uzavretý z dôvodu súkromnoprávneho záväzku (ako je súkromnoprávna poistná zmluva) alebo v dôsledku verejnoprávneho záväzku [buď preto, lebo povinnosť byť poistený je zákonnou povinnosťou, alebo preto, lebo samotné verejné právo priamo upravuje povinné poistenie, pokiaľ je – v tomto druhom prípade – dodržané ustanovenie o vyňatí týkajúce sa sociálneho zabezpečenia podľa článku 2 ods. 1 písm. c) *****]. Kľúčovým prvkom spoločným pre oba prípady je, že cesionár, ktorý žiada náhradu škody od poistiteľa, je v konečnom dôsledku len ďalším podnikateľom pôsobiacim v odvetví poisťovníctva.

71. Po tretie, ak dodržíme a ďalej rozšírime tento prístup, to isté vyňatie by sa malo potom vzťahovať aj na žalobcu, ktorý podniká v oblasti obchodovania s nárokmi súvisiacimi s poistením. Inak povedané, ochranné *forum actoris* by nemalo byť k dispozícii osobe, na ktorú prešlo právo osoby, ktorej priamo vznikla škoda, na základe cesie nároku súvisiaceho s poistením, ku ktorej došlo v rámci obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti cesionára, spravidla na základe zmluvy. Použitie *forum actoris* súvisiaceho s poistením by za takých okolností nebolo opodstatnené. *****

72. Stručne povedané, kľúčovým prvkom je právny titul, na základe ktorého cesionár vstúpil do práv osoby, ktorej priamo vznikla škoda. Cesionár sa môže odvolávať na *forum actoris* súvisiace s poistením, okrem prípadu, že titul, na ktorý sa odvoláva, vyplýva zo zmluvy o poistení alebo z obchodnej alebo inej podnikateľskej dohody o cesii nároku, ktoré boli uzavreté medzi osobou, ktorej priamo vznikla škoda, a cesionárom.

ii) *Výhody navrhovaného objasnenia*

73. Existujú aspoň tri dôvody, pre ktoré sa domnievam, že prístup, ktorý som načrtol vyššie, môže poskytnúť predvídateľnejšie a praktickejšie kritériá.

74. Po prvé uskutočnenie objektívnejšieho posúdenia postavenia nepriamo poškodeného založeného na právnom titule na účely určenia, či sa tento účastník môže odvolávať na *forum actoris* súvisiace s poistením, by predstavovalo praktickejšie riešenie v kontexte rozhodovania o medzinárodnej právomoci súdov. Nebolo by potrebné analyzovať pomernú silu účastníkov konania. Ich podnikateľské, formálne postavenie a právny titul, na základe ktorého na nich prešiel nárok, by postačovali, pokiaľ ide o potrebné informácie.

***** Ako bolo uvedené vyššie, taký extenzívny výklad zahŕňa aj zaistenie, pokiaľ má žalobca právny titul, ktorý mu dovoľuje uplatniť nárok proti zaistiteľovi svojho poistiteľa. Pozri rozsudok z 13. júla 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, bod 75).

***** V tomto prípade by opäť vôbec nešlo o vec týkajúcu sa poistenia – pozri bod 34 týchto návrhov.

***** Pozri analogicky rozsudok z 19. januára 1993, Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15). Súdny dvor v uvedenej veci dospel k záveru, že Bruselský dohovor sa má vykladať v tom zmysle, že žalobca, ktorý koná v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a ktorý preto sám nie je účastníkom jednej z vymenovaných zmlúv v postavení spotrebiteľa, sa nemôže odvolávať na pravidlá osobitnej právomoci stanovené týmto dohovorom, pokiaľ ide o spotrebiteľské zmluvy.

75. Po druhej ďalšou výhodou je, že navrhované kritériá by boli komplexné a vzťahovali by sa tak na fyzické, ako aj na právnické osoby. Treba pripomenúť, že znenie nariadenia č. 44/2001 je v tomto smere neutrálné.***** Súdny dvor vo svojom konštatovaní vo veci Vorarlberger týkajúcom sa zachovania možnosti dedičov odvolávať sa na *forum actoris* súvisiace s poistením neodlíšil fyzické osoby od právnických. Nevidím dôvod, pre ktorý by právnické osoby nemohli využiť takú možnosť, pokiaľ majú podľa uplatniteľného práva dedičskú spôsobilosť. Vo všeobecnejšej rovine – a ako v podstate tvrdí talianska vláda – možno opäť pripomenúť, že je pravdepodobné, že v praxi mnohé z osôb, ktoré môžu využiť osobitnú právomoc vo veciach poistenia, budú právnickými osobami.

76. Po tretie a na záver je tiež pravdepodobnejšie, že navrhované kritériá umožnia, aby vecne súvisiace nároky prejednal ten istý súd, čím sa obmedzí rozdrobenosť súdnych konaní. Ako príklad tejto skutočnosti možno uviesť prejednávajúcu vec.

77. Návrh na začatie konania vo veci samej podal cyklista ako priamo poškodený na prvostupňovom súde, v obvode ktorého má zrejme bydlisko. Ak uplatníme kritériá, ktoré tu navrhujem, navrhovateľka bude môcť podať žalobu na tom istom vnútroštátnom súde, lebo sa zdá, že má sídlo v obvode tohto súdu.

78. Ak sa – v rozpore s tým, čo navrhujem – navrhovateľke neprizná *forum actoris* súvisiace s poistením, bude nútená podať žalobu na súde podľa sídla poisťiteľa zodpovednosti za škodu (vo Francúzsku) alebo na súdoch členských štátov, v ktorých došlo k dopravnej nehode (v Taliansku).

79. Ak teda cesionár a priamo poškodený majú bydlisko alebo sídlo v tom istom členskom štáte a ak sa rozhodnú využiť *forum actoris*, navrhovaný prístup má výhodu spočívajúcu v tom, že sa zabráni ďalšiemu rozširovaniu okruhu súdov, ktoré majú medzinárodnú právomoc.

80. Netvrdím však, že cesionár má *povinnosť* riadiť sa voľbou právomoci, ktorú uskutočnila osoba, ktorej priamo vznikla škoda, a podať žalobu na tom istom súde, ako je ten, na ktorý podala žalobu osoba, ktorej priamo vznikla škoda, a to v podstate z troch dôvodov.

81. Po prvé už zo znenia článku 9 ods. 1 písm. b) a článku 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 priamo vyplýva právomoc viacerých súdov. Podľa týchto ustanovení a vzhľadom na výklad, ktorý podal Súdny dvor v súvislosti s druhým uvedeným ustanovením, má poisťník, oprávnený z poistenia, poistený, ako aj poškodený samostatné *forum actoris* založené na mieste svojho bydliska. Napriek tejto právomoci viacerých súdov však žiadne ustanovenie nariadenia č. 44/2001 neukladá „povinnosť riadiť sa voľbou právomoci“ s cieľom obmedziť počet súdov, ktoré majú právomoc. Vzhľadom na tento legislatívny rámec teda nevidím dôvod (ani oporu v znení nariadenia) na to, aby judikatúra stanovila takú povinnosť len pre cesionára.

***** Na ilustráciu tejto skutočnosti v kontexte poistenia motorových vozidiel možno spomenúť napríklad rozsudok Vyššieho krajského súdu v Celle z 27. februára 2008 (14 U 211/06 2), v ktorom tento súd uznal, že na právnické osoby sa vzťahuje pojem „poškodený“ podľa článku 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001. Toto rozhodnutie vychádzalo zo smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 (Ú. v. ES L 103, 1972, s. 1; Mim. vyd. 06/001, s. 10) [v súčasnosti nahradenej konsolidovanou smernicou o poistení motorových vozidiel, citovanou v poznámke pod čiarou 17], ktorá vymedzuje pojem „poškodený“ ako „akúkoľvek osobu oprávnenú na náhradu, pokiaľ ide o akúkoľvek škodu spôsobenú motorovými vozidlami“. Vnútroštátny súd tiež poznamenal, že článok 4 tej istej smernice (teraz článok 5 konsolidovanej smernice o poistení motorových vozidiel) sa vzťahuje tak na fyzické, ako aj na právnické osoby. V ďalšom nemeckom rozhodnutí, ktoré vydal Vyšší krajský súd vo Frankfurte nad Mohanom (rozsudok z 23. júna 2014, 16 U 224/13), bola lízingová spoločnosť v konaní o žalobe podanej proti poisťovni kvalifikovaná ako poškodená. Vnútroštátny súd konštatoval, že žalobkyňa nemala rovnakú mieru znalostí v oblasti poisťovníctva. Pokiaľ ide napokon o všeobecný názor, že právnické osoby sa môžu odvolávať na právomoc vo veciach poistenia určenú pre poškodených, pozri napríklad STAUDINGER, A., CZAPLINSKI, P.: Verkehrsopferschutz im Lichte der Rom I-, Rom II- sowie Brüssel I-Verordnung. In: NJW 2009, s. 2249 a nasl.

82. Po druhé znenie článku 9 ods. 1 písm. b) naznačuje, že toto ustanovenie upravuje nielen medzinárodnú právomoc, ale aj miestnu príslušnosť (*miesto*, a nie *členský štát*, v ktorom má žalobca bydlisko). To znamená, že „povinnosť riadiť sa voľbou právomoci“, v dôsledku ktorej by bol cesionár nútený podať žalobu presne na tom istom súde, na ktorom môže podať žalobu osoba, ktorej priamo vznikla škoda, by potenciálne mohla viesť k tomu, že cesionár by musel podať žalobu na súde, v obvode ktorého nemá bydlisko.

83. Po tretie povinnosť riadiť sa voľbou právomoci by mohla do veľkej miery závisieť od časovej postupnosti udalostí v každom prípade, konkrétne od voľby uskutočnenej osobou, ktorej priamo vznikla škoda, pokiaľ ide o to, či a kedy uplatní nárok. Čo by sa však stalo, ak cesionár uplatní svoj nárok ako prvý? Bola by osoba, ktorej priamo vznikla škoda, potom tiež povinná riadiť sa voľbou právomoci, ktorú uskutočnil cesionár? Ak nie, pravidlo konzistentnosti by nefungovalo. Ak áno, obrátilo by to hore nohami celú logiku nároku, ktorým je „subrogácia“. Pravidlo záväznosti voľby právomoci iného poškodeného by sa teda mohlo uplatňovať len jednostranne: cesionár by sa riadil voľbou osoby, ktorej priamo vznikla škoda, a nie naopak. Okrem toho by sa uplatnilo len vtedy, ak by osoba, ktorej priamo vznikla škoda, uplatnila svoj nárok „včas“ – teda skôr, než svoj nárok uplatní cesionár.

84. V každom prípade vzhľadom na možnosť takých vnútorných rozporov v rámci uplatňovania pravidla, ktoré by potenciálne bolo zavedené v záujme konzistentnosti, som dospel k záveru, že také pravidlo zrejme vôbec nie je vhodné.

iii) *Prejednávaná vec*

85. V prejednáwanej veci sa zdá – a v konečnom dôsledku to musí overiť vnútroštátny súd –, že dôvodom uplatnenia nároku navrhovateľkou bolo pokračujúce vyplácanie mzdy, ktoré vyžaduje vnútroštátne právo, a zákonný prechod spôsobenej škody na navrhovateľku. Dôvodom (právnym titulom) subrogácie je teda podľa všetkého pracovná zmluva spolu s uplatniteľnými zákonnými predpismi. Medzi navrhovateľkou a cyklistom neexistuje nijaký poistný vzťah.

86. Na navrhovateľku sa preto podľa všetkého nevzťahuje žiadna z dvoch výnimiek, ktoré som uviedol vyššie v bode 67 týchto návrhov a ktoré by vylučovali prechod *forum actoris*.

87. V záujme jednoznačnosti by som tiež chcel dodať, že vo všeobecnosti si možno predstaviť aj hraničné situácie, ako je uplatnenie nároku zamestnávateľom, ktorý je sám poisťovňou. Právnym dôvodom (alebo právnym titulom) nároku alebo jeho časti, ktorá prešla na poisťovňu, by však nebola poistná zmluva, ale – podobne ako v konaní vo veci samej – skutočnosť, že poškodený bol zamestnancom poisťovne. Došlo by za týchto okolností k prechodu *forum actoris*?

88. Áno. V súlade s vysvetleniami, ktoré uvádzam v týchto návrhoch, by bol rozhodujúcou okolnosťou opäť konkrétny právny titul, na ktorom je založená žaloba takého poistiteľa, ktorý je zamestnávateľom. V takom prípade by tento nárok neprešiel na zamestnávateľa preto, lebo vystupoval v postavení podnikateľa v odvetví poisťovníctva, ale preto, lebo mal zamestnanca, ktorému vznikla škoda, a na základe zákona na neho prešli práva poškodeného zamestnanca.

89. Bez váhania uznávam, že prístup, ktorý odporúčam v týchto návrhoch, možno v niektorých situáciách, ako je tá, ktorú som načrtnol vyššie, považovať za príliš extenzívny. Je to tak preto, lebo môže priznať *forum actoris* súvisiace s poistením ekonomicky silným a/alebo právne skúseným subjektom, ktoré v skutočnosti nepotrebujú nijakú ochranu. Vzhľadom na všetky okolnosti si však stále myslím, že príležitostné faktické zahrnutie niektorých subjektov, ktoré je príliš extenzívne, je rozumnejším riešením než kontextové skúmanie pomeru síl účastníkov v jednotlivom prípade, ktoré je v praxi problematické.

V. Návrh

90. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko), takto:

1. Žaloba, o akú ide v konaní vo veci samej, podaná zamestnávateľom v jednom členskom štáte, ktorou sa zamestnávateľ domáha náhrady škody, ktorá mu vznikla pokračujúcim vyplácaním odmeny jeho zamestnancovi, proti poisťiteľovi zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom poisteným týmto poisťiteľom, ktorý má sídlo v inom členskom štáte, je žalobou „vo veciach poistenia“ v zmysle článku 8 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.
2. Osoba, akou je verejnoprávna inštitúcia v postavení zamestnávateľa, so sídlom v jednom členskom štáte sa môže ako poškodený odvolávať na pravidlo stanovené v článku 9 ods. 1 písm. b) a článku 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 s cieľom podať žalobu priamo (ak je priama žaloba prípustná podľa príslušného vnútroštátneho práva) proti poisťiteľovi osoby, ktorá zavinila dopravnú nehodu, pokiaľ uplatnené práva vyplývajú zo škody, ktorá vznikla tomuto zamestnávateľovi, konkrétne z pokračujúceho vyplácania odmeny jeho zamestnancovi, ktorý utrpel škodu pri dopravnej nehode:
 - ak je dôvodom uplatnenia nároku existencia poisťného vzťahu medzi osobou, ktorá zavinila nehodu, a jej poisťiteľom a
 - za predpokladu, že tento nárok neprešiel na žalobcu:
 - i) z dôvodu existencie poisťného vzťahu medzi žalobcom a osobou, ktorej priamo vznikla škoda, alebo
 - ii) preto, lebo žalobca prevzal záväzok uspokojiť tento nárok v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.